

Чатыры падворкі віталі сяброў
Беларусы Малдовы стварылі цэлую вуліцу на 15-м этнакультурным фестывалі ў Кішыніёве **Стар. 2**

Палітра фактаў, вобразаў, лёсаў
Стар. 3

Слова матчына дадому павядзе
У дзейнасці суполкі “Уздым” з Даўгаўпілса прыкметная цяга да лепшых узораў беларускага пісьменства **Стар. 4**

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Парад на Саборнай вуліцы

Ва Усеўкраінскім фестывалі нацыянальных культур “Дружба” паўдзельнічала і беларуская суполка “Голас Радзімы” з Мікалаева

Па традыцыі штовосень Мікалаеўскі аблсавет нацыянальных таварыстваў праводзіць этнафестываль, на якім прадстаўнікі розных нацыянальнасцяў паказваюць сваё мастацтва, культурныя традыцыі. Сёння “Дружба” мае элементы шоу, фестываль дапамагае энтузіястам зберагаць самабытную культуру сваіх народаў на ўкраінскай зямлі. Як гаворыць старшыня праўлення Савета нацыянальнасцяў Лаліта Каймаразава, фестываль – гэта свята прадстаўнікоў этнасуполак не толькі Мікалаеўшчыны, поўдня Украіны, але і ўсёй краіны. На ім можна пабачыць шмат з таго, чым багатая Украіна шматнацыянальная: танцы, народныя напевы, яркія касцюмы. Прычым удзельнікі фестывалю маюць адкрытыя сэрца, гатовыя дзяліцца радасцю творчасці з гледачамі. “Мы – адзіныя, – упэўнена Лаліта Каймаразава. – Хоць і гаворым на розных мовах, і спяваем розныя песні, але ў душах нашых жыве любоў і сяброўства”.

Цяпер фестываль праходзіць у плыні абласной мэтавай нацыянальна-культурнай праграмы “Захаванне і развіццё этнічнай, культурнай і моўнай самабытнасці нацменшасцяў Мікалаеўскай вобласці”. Актыўна паўдзельнічала ў ім і наша суполка: Мікалаеўскае абласное нацыянальна-культурнае таварыства беларусаў “Голас Радзімы”. Спачатку на Саборнай, галоўнай вуліцы горада, у каштанавым скверы прайшоў песенна-танцавальны канцэрт. Фальклорны гурт суполкі спяваў беларускія песні “Бульбачка” і “Цячэ вада ў ярк”. Гледачам спадабалася: яны і падпявалі, і падтанцоўвалі.

Прадстаўнікі розных этнасуполак імкнуліся паказаць самабыт-

Беларусы з суполкі “Голас Радзімы” на фестывальнай вуліцы ў Мікалаеве

насць, прыгажосць сваёй культуры: беларусы, армяне, азербайджанцы, крымскія караімы, грузіны, грэкі, палякі, яўрэі, балгары і, вядома ж, украінцы. Яркім відовішчам стаў святочны парад: пад сцягамі розных дзяржаў, у традыцыйных строях, з песнямі ды вершамі ўсе мы прайшлі па Саборнай да абласнога Палаца культуры. Там працавала выстава прадметаў культуры і побыту розных народаў: карціны, ручнікі, нацыянальнае адзенне, кнігі, упрыгажэнні, цацкі... Наша экспазіцыя зацікавіла многіх, ля нашых сталоў было шмат людзей: разглядалі рушнікі ды іншыя тканя,

вышываныя вырабы, сувеніры, кнігі, газеты. Як заўсёды, вялікую ўвагу прыцягвала яркая, з густам аформленая газета “Голас Радзімы”, якую мы штотыдзень атрымліваем па пошце з Бацькаўшчыны. Вялікі дзякуй за гэта Беларусі, рэдакцыі газеты!

Актыўны нашай суполкі ў прыгожых нацыянальных строях таксама прыцягвалі ўвагу. З намі многія выстава прадметаў культуры і побыту розных народаў: карціны, ручнікі, нацыянальнае адзенне, кнігі, упрыгажэнні, цацкі... Наша экспазіцыя зацікавіла многіх, ля нашых сталоў было шмат людзей: разглядалі рушнікі ды іншыя тканя,

ства Беларусі ў Адэсе. Усім нашым дабрадзеям – вялікі дзякуй і паклон! Свята прайшло ў атмасферы дружбы, міру, любові. Прадстаўнікі ўсіх этнасуполак адчувалі сваю аднанасць, бо Мікалаеўшчына – гэта адзін з самых шматнацыянальных рэгіёнаў Украіны. Нягледзячы на розную гісторыю, мовы, традыцыі, веру, усе ўдзельнікі фестывалю паказалі: мы адзіныя і дружныя, бо для ўсіх, дзе б мы ні нарадзіліся, Украіна цяпер – дарагая і родная. Як і тая зямля, адкуль у нас родавая карані.

Таццяна Дзяменнікава, кіраўніца суполкі “Голас Радзімы”, г. Мікалаеў

ЛІНІЯ ЖЫЦЦЯ

Гульня ў імя дабрывіні

Іна Ганчаровіч

Сацыяльную актыўнасць аматара футбола Юрыя Бялецка з горада Жабінка (Брэстчына) адзначылі спецыялісты УЕФА

Калі коратка пра заслугі: ён з нуля стварыў футбольны клуб. Хоць у яго няма ні мільёнаў, ні сувязяў у свеце вялікага спорту. А ўласны аматарскі футбольны клуб “Росток”

ёсць: у ім займаюцца 60 хлопчыкаў ва ўзросце ад 6 да 15 гадоў.

Раней вялікага футбола ў Жабінцы, гарадку на захадзе Брэстскай вобласці, не было. Бокс, плаванне, мнагабор’і, лёгкая атлетыка, тэхнічныя віды спорту... Стадыён з футбольнымі варотамі, мяч, нейкія выпадковыя матчы – а каманды не было. Стварыць яе вырашыў мясцовы рабочы, шматдзетны бацька, гарачы аматар футбола Юры

Бялецкі. Дзякуючы яго ініцыятыве, настойлівасці цяпер працуе маладзёжнае грамадскае аб’яднанне “Аматарскі футбольны клуб “Росток”. Між тым у спорт сясці, як кажа Юры, вымусілі яго сямейныя абставіны. У бацькі тры сыны і дачка, і ўсе захапляюцца футболам. Трэнеры бачаць: перспектывыны! Паколькі секцыі ў Жабінцы не было, бацька вазіў іх на трэніроўкі ў Брэст. А часам і сам праводзіў трэніроўкі

Юры Бялецкі разам з юнымі футбалістамі

на мясцовым стадыёне. Патроху да Бялецкіх далучаліся іншыя юныя аматары футбола. Так у 15-тысячным горадзе ўзнікла каманда. Неяк

згадвае Юры, прыехалі з нейкіх спаборніцтваў, а хлопчыкі кажуць: “Дзядзька Юра, а давайце клуб створым...”. → **Стар. 4**

ВЕСТКІ

Ад Мінска да Цюмені

Рыгор Арэшка

Ушанаваны вядомыя творчыя калектывы беларускай дыяспары ў Расіі

Па прадстаўленні Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Расіі пяць самадзейных творчых калектываў беларусаў ды іх кіраўнікі, муніцыпальная ўстанова культуры і актывісты дыяспары адзначаны граматай Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур – за вялікі ўклад у захаванне і пашырэнне беларускай народнай культуры ў Расіі. Інфармацыя ёсць на сайце <http://www.belros.org/>

Сярод узнагароджаных ёсць і тыя, каго ведаюць чытачы “Голасу Радзімы”. Гэта, у прыватнасці, два гурты дыяспары з Цюменскай вобласці: народны фальклорна-этнографічны “Вячоркі” (створаны ў 1986 г.) ды народны фальклорны “Россияночка” (створаны ў 1991 г.) Ермакоўскага сельскага Дома культуры – абодва з Вікулаўскага раёна. Адзначаны іх мастацкія кіраўнікі (заслужаная работніца культуры Расіі Валяціна Міхіенка ды Надзея Вычужаніна) і муніцыпальная аўтаномная ўстанова культуры “Цэнтр культуры і вольнага часу Вікулаўскага раёна”. У кіраўніцы цэнтра Алены Серабраковай, як мы пісалі, бацька – этнічны беларус (гл.: “Роду глыбокія карані”, ГР, 03.06.2015).

Ушанаваны і Ганаровы генеральны консул Беларусі, стваральнік суполкі “Саюз-інтэграцыя брацкіх народаў” Уладзімір Шугля, вядучы спецыяліст аддзела па справах этнакультурных аб’яднанняў і казацтва Камітэта па справах нацыянальнасцяў вобласці Сяргей Яфімчык. Дарэчы, Сяргей Аляксандравіч раней узначальваў праўленне Нацыянальна-культурнага таварыства Цюменшчыны “Аўтаномія Беларусь”, яны з жонкаю Святланай – салісты вядомага ў Цюмені ансамбля “Лянок”.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Чатыры падворкі віталі сяброў

Беларусы Малдовы стварылі цэлую вуліцу на 15-м этнакультурным фестывалі ў Кішыніёве

Рэспубліканскі этнакультурны фестываль "Адзінства праз разнастайнасць" сёлета быў юбілейным, праходзіў у Малдове з 16 па 25 верасня. Як заўжды, арганізатарамі свята выступілі Бюро міжэтнічных адносін Малдовы ў партнёрстве з этнакультурнымі суполкамі, мэрыяй муніцыпія Кішыніёў. Гэты фестываль спрыяе захаванню і прымяненню традыцый этнаменшасцяў, развіццю міжкультурнага дыялогу і ўмацаванню дружалюбных стасункаў паміж прадстаўнікамі розных этнасаў, што жывуць у краіне.

Урачыстае адкрыццё фестывалю адбылося ў цэнтры Кішыніёва, у парку "Stefan cel Mare si Sfânt" пры ўдзеле кіраўніцтва краіны, дыпламатаў і прадстаўнікоў этнакультурных арганізацый, акрэдытаваных пры Бюро міжэтнічных адносін Малдовы і мэрыі Кішыніёва. Беларусы Малдовы годна прадставілі сваю самабытнасць, народны каларыт. Дзеля таго суладна працавалі чатыры беларускія суполкі, выкарысталі ўласныя сродкі. Удзельнікі ды госці фестывалю змаглі палюбавацца цэлай беларускай вуліцай, якая з'явілася на адной з цэнтральных алей парка.

Наша суполка, Беларускі культурны рух Малдовы, зрабіла экспазіцыю "Культурная спадчына Беларусі". Знайшлі сваіх зацікаўленых глядачоў-чытачоў выстаўлення кнігі: пра традыцыі, звычаі, гісторыю і мастацтва Беларусі. Госці з інтарэсам разглядалі свежыя выданні "Добры дух зямлі Дняпроўскай" і "На берагах Дняпра і Друці", прывезеныя з 23-га Дня беларускага пісьменства – яго сталіцай сёлета быў Рагачоў. А на старонках газет "Голас Радзімы", "Беларусы ў свеце" бачылі і знаёмыя твары. Была запатрабавана, спараджала шмат пытанняў інфармацыя для патэнцыйных турыстаў: буклеты, прыгожыя фотаальбомы... Выклікалі захапленне мастацкія фатаграфіі, узоры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва беларускага прадпрыемства "Скарбніца". "А дзе можна купіць такія прыгожыя лялькі?" – чулася раз-пораз. Мяркуем, наступным разам трэба падумаць і пра гандаль...

Актывісты Таварыства дружбы і супрацоўніцтва "Малдова-Беларусь" ды Асацыяцыя беларусаў муніцыпія Кішыніёў "Беларусь" парадавалі фэстаўцаў выдатным (жывым!) выка-

наннем беларускіх і малдаўскіх народных песень. Гучала таксама і сусветная класіка. Оперная спявачка Маргарыта Будзей ды яе маладая каляжанка Вольга Садоўнік увесць дзень вабілі прыгожымі галасамі наведнікаў да беларускіх падворкаў. А знакамітая песня "Бывайце здаровы!" на музыку Ісака Любана, словы Адама Русака стала хітом беларускай вуліцы і шматкроць выконвалася "на біс". Да нас прыходзілі сябры, знаёмыя, вядомыя дзяржаўныя, палітычныя, культурныя і грамадскія дзеячы. Пабыў і Пірка Тапіёла, кіраўнік дэлегацыі Еўрасаюза ў Малдове: пажадаў беларусам Малдовы вялікіх поспехаў, з задавальненнем пачаставаўся беларускім шакаладам фабрыкі "Камунарка".

Прыемна было бачыць, як з непадробнай цікавасцю госці жадалі больш даведацца пра Беларусь, задавалі шэраг пытанняў, на якія з радасцю адказвалі сябры беларускіх суполак. Быў немалы інтарэс да беларусаў і з боку СМІ. У нас бралі інтэрв'ю малдаўскія тэлеканалы. А нацыянальны Малдаўскі канал "Maldova 1" якраз на фоне першай тытульнай старонкі Псалтыра 1517 года Францыска Скарыны зрабіў прамое ўключэнне з фестывалю, калі ішоў чарговы выпуск тэленавін.

На гэтым інтэрнацыянальным свяце можна было і пакаштаваць розныя смач-

Да беларусаў праяўлялі цікавасць малдаўскія тэлеканалы

Ад рэдакцыі

У чарговы раз атрымалі мы з Малдовы па электроннай пошце аўдыёфайл з запісам радыёперадачы "Беларуская крыніца". "Гэта адзіная перадача, якая выходзіць ужо трэці год на ўзроўні Нацыянальнага радыё за мяжой на беларускай мове, – удакладняе стваральнік, рэдактар перадачы Геннадзь Зяньковіч. – Адзіная – на прасторах СНД, а таксама краін Прыбалтыкі, Еўропы ў цэлым, на прасторах Паўночнай і Паўднёвай Амерыкі... Мы ганарымся гэтым!".

І мы, у Беларусі, ганарымся, што такія важны праект паспяхова рэалізуюць супляменнікі ў Малдове. Пра тое і пісалі ўжо. Цяпер у стварэнні перадачы ў асноўным удзельнічаюць сябры Таварыства дружбы і супрацоўніцтва "Малдова-Беларусь", Беларускага культурнага руху

Ім таксама падабаецца этнафестываль

ня стравы ды напоі беларускай кухні. А родныя нам словы "бульба", "каўбаскі", "дранікі", "бярэзавы сок" ды "Белавежская" дзейнічалі на гасцей беларускага падворка нека асабліва магічна... Ну проста па вачах шануюнага людю чыталася: смак беларускай кухні для іх ужо не проста знаёмы, але й надта падабаецца. Гендырэктар Бюро міжэтнічных адносін Алег Бабенка адзначыў, што сёлетні фестываль – наймаштабны за апошнія гады. У ім паўдзельнічала 45 этнакультурных суполак, якія прадстаўляюць 14 этнічных груп.

Культурная разнастайнасць, уласцівая малдаўскаму краю, дазваляе людзям розных нацыянальнасцяў жыць тут у міры і згодзе. А беларусы Малдовы – гэта адзін з самых яркіх узораў толерантнасці, бесканфліктнасці, працавітасці, дружалюбнага стаўлення адзін да аднаго.

Ганна Мазур,
старшыня праўлення
Беларускага культурнага
руху Малдовы

Малдовы ды Асацыяцыя беларусаў муніцыпія Кішыніёў "Беларусь". Апошні ж дасланы выпуск – гэта яскравы аповед-рэпартаж пра 15-ы этнакультурны фестываль. Адначасова Геннадзь Зяньковіч просіць, заклікае да ўдзелу ў перадачы ўсе іншыя беларускія суполкі Малдовы: з Ціраспаля, Бельц, Бяндэр, Грыгарыюпаля, Рыбніцы, Камрата... А таксама ўсіх беларусаў Малдовы, іншых краін, якія маюць што расказаць пра адметныя падзеі ў жыцці, сяброў-беларусаў, кантакты з Беларуссю. А можна, піша Геннадзь, і проста заказаць любімую беларускую песню, выказаць сваё меркаванне з нагоды нейкіх падзей, датаў. Электронны адрас Генадзя Зяньковіча ёсць у рэдакцыі. Каму цікавыя такія прапановы – пішыце, паспрыяем наладжванню кантактаў.

ІНІЦЫЯТЫВЫ

Бегаюць на здароўе

Алесь Мурочак

Усё больш удзельнікаў збіраюць кожную суботу аматарскія забегі па прыгожых мясцінах Мінска. Хто ў стане прабежыць пяць кіламетраў – можа далучацца.

Бегаць альбо нават хадзіць паболей – гэта, сцвярджаюць спецыялісты, вельмі важна для здароўя. І таму паркавыя забегі набылі папулярнасць сярод аматараў бегу ў многіх краінах. З'явіліся энтузіясты і ў Мінску. На сайце Minskrun.by пададзена шмат інфармацыі пра бегавы рух Minskrun, арганізаваны Спартыўным грамадскім аб'яднаннем аматарскага спорту ды валанцёрамі. Гэта – занятка для ўсіх, хто любіць бегаць на адкрытым паветры і ў кампаніі з іншымі. "Ідэя Minskrun – збіраць разам аматараў бегу для ўдзелу ў пяцікіламетровых прабегах кожную суботу, – пішуць арганізатары. – Сустрэкаем у 10 раніцы. А ўдзел у забегу цалкам бясплатны: неабходная толькі анлайн-рэгістрацыя на сайце".

Добрую справу энтузіястаў – а гэта Аляксандр Базулька, Яна Друк, Генадзь Стокін ды іншыя – падтрымала і Амбасада Германіі ў Беларусі. Летам у прэс-рэлізе паведамлялася, што пры яе падтрымцы ў Парку Перамогі адкрыўся новы маршрут для забегу. Старты – ля фантанаў, непадалёк ад праспекта Пераможцаў і Дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Тады ж Амбасада перадала арганізатарам неабходны інвентар: секундамеры, сканеры штрих-кода, стужкі са сцяжкамі для разметкі трасы...

Між тым па-ранейшаму задзейнічана і траса ў мікрараёне Зялёны Луг, старты – паблізу Рэспубліканскага цэнтру алімпійскай падрыхтоўкі (вул. Кастуся Каліноўскага, 111). "Нашы забегі – для вас, – кажуць арганізатары. – Мы імкнемся, каб усе ўдзельнікі атрымлівалі зарад станоўчых эмоцый, добры настрой на цэлы тыдзень. Бегаць модна, карысна і неабходна!".

РАЗАМ

У Карэлію – з гасцінцамі

Іван Іванаў

Два канцэрты прайшлі на сцэнічных пляцоўках Петразаводска з удзелам артыстаў з Беларусі

Гасцей з Бацькаўшчыны запрасіла Нацыянальна-культурная аўтаномія Нацыянальна-культурнага "Белая Русь", якой кіруе Святлана Барташэвіч. У складзе дэлегацыі на чале з намеснікам Міністра культуры Васілём Чэрнікам былі дырэктар Рэспубліканскага цэнтру нацыянальных культур Вольга Ан-

тоненка, дырэктар Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі Уладзімір Карачэўскі, фальклорна-этнографічны гурт "Неруш" БДУ, фолк-шоу-балет "Альянс" Бабруйскай дзяржаўнай школы-каледжа мастацтваў, інструментальны дуэт Гродзенскай аблфілармоніі ды фальклорны сямейны дуэт з Рэчыцы. Як паведамляецца на сайце Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Расіі, ад ФНКА ў Карэлію пабывала намесніца старшыні па працы з рэгіёнамі Тамара Яшына.

Тры дні былі госці ў Карэліі. Гаспадары паказалі суродзічам слаўтасці краю, месцы кампактнага пражывання беларусаў. Абмяркоўвалі, як далей разам працаваць на карысць беларускай культуры. Прайшлі сустрэчы з Міністрам па пытаннях нацыянальнай палітыкі, сувязях з грамадскімі ды рэлігійнымі аб'яднаннямі Андрэем Маніным і намесніцай Міністра культуры Рэспублікі Карэлія Ганнай Томчык. Творчая група дэлегацыі правяла яркія канцэрты-фестывалі "Дажынкi" ды "Беларускі гасцінец". Дарэчы, гасцінцам у беларусаў назы-

Удзельнікі святочных канцэртаў у Петразаводску

ваюць і добрую дарогу, і падарунак, прывезены падарожнікам. Канцэртную пляцоўку беларусаў, павільёны беларускіх рамеснікаў на гарадскім сямейным свяце наведваў кіраўнік Рэспублікі Карэлія Аляксандр

Худзілайнен.

Даведка ГР. Першы з'езд беларусаў Карэліі прайшоў год таму, яго вынікам стала стварэнне НКА "Белая Русь". Цяпер у Рэспубліцы Карэлія жыве звыш 23 тысяч беларусаў.

СУГУЧЧЫ

Палітра фактаў, вобразаў, лёсаў

У “Выдавецкім доме “Звязда” пабачыла свет кніга Алеся Карлюкевіча “Літаратурнае пабрацімства. Беларусь – Туркменістан”

Алена Стэльмах

Літаратурна-мастацкае выданне – пра тое, як Беларусь і Туркменістан становяцца бліжэй дзякуючы намаганням пісьменнікаў, перакладчыкаў, мастакоў і журналістаў. Чытачы “Голасу Радзімы” ведаюць: вядомы журналіст, краязнаўца, літаратар, лаўрэат прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь “За духоўнае адраджэнне” Аляксандр Карлюкевіч мае вялікі інтарэс да сувязяў нацыянальных літаратур: казахскай, армянскай, азербайджанскай, туркменскай... Пра тое сведчаць і ягоныя публікацыі ў розных СМІ. Аляксандр Карлюкевіч – аўтар многіх выданняў, ён даследуе, як літаратуры і пісьменнікі свету збліжаць народы. У саветскі час, дарэчы, меўся адметны досвед літаратурнага пабрацімства, і даследчык не перастае сцвярджаць неацэнную значнасць міжнацыянальных стасункаў: і для развіцця літаратур, і для іх узаемапрацінення, і для сяброўства краін і народаў. Пра тое некалькі раз сказаў вядомы пісьменнік Аляксандр Бадак: “Нас раздзяляюць не толькі межы між краінамі, раздзяляюць нас межы паміж сэрцамі, мы проста не ведаем адзін аднаго. І ў гэтым плане роля літаратуры выключная: яна збліжае народы”.

Сапраўды, варта прызнаць: праз літаратуру людзям розных нацыянальнасцяў магчыма пазнаваць адзін аднаго, ладзіць сяброўства. Трохі раней выйшла кніга Алеся Карлюкевіча “Братэрства” (2014), гэта цікавыя апаведы пра стасункі літаратуры Беларусі з мастацкімі словам іншых краін. І вось – новая кніга: “Літаратурнае пабрацімства. Беларусь – Туркменістан”. Будзе да месца згадаць, што светапогляд беларуса Алеся Карлюкевіча, які родам з вёскі Зацітава Слабада Пухавіцкага раёна Міншчыны, фармаваўся пад уплывам розных культур. Вышэйшую адукацыю атрымаў ён на Украіне: закончыў аддзяленне журналістыкі Львоўскага ваенна-палітычнага вучылішча. Прафесійная дзейнасць пачалася для маладога афіцэра ў 1985-м на туркменскай зямлі, у Ашхабадзе. “У 1981-95 гадах служыў ва Узброеных Сілах СССР і Рэспублікі Беларусь”, – чытаем у яго біяграфіі. У Беларусь афіцэр вярнуўся з багатым жыццёвым досведам, цікавымі ўражаннямі. Кніга “Літаратурнае пабрацімства” – гэта апавед пра гады вайсковай маладосці аўтара, адкрыццяў ім іншай культуры, якая і праз гады застаецца яму блізка. Былі шматлікія стасункі, знаёмствы, сустрэчы з туркменскімі майстрамі слова, піша аўтар і пра тое, як ішлі ды ідуць творы беларускіх пісьменнікаў да туркменскага чытача.

З асаблівым пітэтам Аляксандр Карлюкевіч ставіцца да вялікага паэта і мыслара Махтумкулі. Духоўны натхняльнік туркменаў стаўся паэтам усяго чалавецтва, прычым і цяпер творчасць класіка спрыяе повязям Туркменістана з Беларуссю. У сваім апаведзе пра майстра Алеся Карлюкевіч спасылкаецца на пераклады выбраных вершаў Махтумкулі, прадстаўленых у кнізе “Салавей шу-

Аляксандр Карлюкевіч дае інтэрв'ю тэлеканалу “Miras” (“Спадчына”). Ашхабад, 2015 г.

кае ружу”: яна ў 1983 годзе пабачыла свет у Мінску, у выдавецтве “Мастацкая літаратура” (серыя “Паэзія народаў СССР”). Знакавая падзея адбылася ў Мінску ў 2014 годзе: у выдавецтве “Каўчэг” выйшла цудоўная кніга-фаліант паэзіі Махтумкулі “З кубка вечнасці мёд”. Аляксандр Карлюкевіч з гонарам гаворыць пра творцаў, якія перастваралі высокую паэзію па-беларуску: у розны час да таго спрычыніліся Анатоль Клышка, Артур Вольскі, Алег Лойка, Аляксандр Звонак, Уладзімір Паўлаў, Валянціна Коўтун, Рыгор Барадунін, Уладзімір Шахавец, Пятро Прыходзька, Казімір Камейша, Мікола Мятліцкі, Віктар Шніп.

Вестуном беларускага мастацкага слова сярод туркменаў стаў Якуб Колас: ягонае апавяданне на рускай мове было надрукавана ў газеце Закаспійскай вобласці “Ашхабад”. А ці ведалі вы, што першыя кнігі Янкі Купалы і Якуба Коласа пабачылі свет на туркменскай мове ў 1941-м? Кніга “Літаратурнае пабрацімства” складаецца з такіх вось цікавых адкрыццяў. Яны ж падкрэсліваюць даўнюю прыязнасць нашых народаў адзін да аднаго. Калі ж разам з аўтарам зрабіць больш глыбокі гістарычны экскурс, то ўсплываюць практыч-

ацэнкі, на думку Алеся Карлюкевіча, варты і падзвіжнік-беларус, ураджэнец Віцебскай губерні Аляксандр Пацалуеўскі, які 25 гадоў шчыраваў на так званым “туркменскім моўным будаўніцтве”. У кнізе чытаем: “З усіх беларусаў фігура Пацалуеўскага для Туркменістана – маштаба самага вялікага. І гібель яго ў землетрасенні 1948 года – страта незаменная”. Землятрус 1948 года ў Ашхабадзе (у ноч з 5 на 6 кастрычніка) названы адным з самых разбуральных у гісторыі чалавецтва. Кажуць, ні ў чым так яўна не адкрываюцца людзі, як у цяжкасцях. Прыкладамі ўзаемадапамогі і

прыгожая і ў патрыятычным парыве, з якім ехала на фронт, каб уручыць саматканы дыван камандуючаму 1-м Беларускаму фронту Маршалу Савецкага Саюза Канстанціну Ракасоўскаму (на дыване – ягоны партрэт!), і ў адносінах з каханым, і ў вершах... А жыццё яе было кароткім. Вядомай тая гісторыя стала дзякуючы даследаванню Алеся Карлюкевіча, якое пачаў ён з Дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ў Мінску – таго месца, дзе дыван, перададзены родзічамі военачальніка ў 1968 годзе, захоўваецца і цяпер. Дарэчы, нядаўна якасны фотаздымак яго

Сучасны Ашхабад: горад ля падножжа Капетдага

Аляксандр Адамовіч у туркменскага паэта Ата Саліха (у цэнтры)

на незнаёмыя беларусам імёны землякоў, якіх туркмены вельмі шануюць. У сярэдзіне XIX стагоддзя Аляксандр Ходзька, падарожнік па Туркменістане, запісаў паэтычныя тэксты Мухтумкулі ды надрукаваў іх у Англіі. Такім чынам, беларус, які быў родам з тэрыторыі сучаснага Мядзельскага раёна Міншчыны, адкрыў Еўропе класіка туркменскай літаратуры, а праз яго заявіў свету аб туркменскім народзе. Высокай

ў гады вайны, і пад час ліквідацыі наступстваў землятрэсу напоўнены старонкі кнігі. Аляксандр Карлюкевіч высока цэніць людскую спагаду, памяркоўнасць, вылучае і вартасць мужара мастацкага слова. Яно, напярэкор нашчасцям, сцвярджалася ў сэрцах людзей, як неадольная сіла брала верх над чалавечай трагедыяй. Кранае прадстаўлены ў кнізе вобраз туркменскай паэткі Агульбеке Аразбердыевай. Настаўніца з аула

дэманстраваўся на беларускай выставе ў Музеі выяўленчага мастацтва Туркменістана ў Ашхабадзе.

Многія з апаведаў даследчыка пачынаюцца са слоў: “прышлося прыкласці шмат намаганняў”, “я доўга шукаў”... Заслугоўвае вялікай павагай такая беражлівасць, жаданне “раскрыць” і зберагчы танюсенькую ніцейку памяці аб чалавечых лёсах, размытых у прасторы вірамі супярэчлівага часу. Цікава расказвае Аляксандр Карлюкевіч пра нашых землякоў-пісьменнікаў і журналістаў Мікалая Калінковіча, Міхася Карпенку, Аркадзя Марціновіча, Васіля Ткачова, Леаніда Чыгрына. За тысячы кіламетраў ад Радзімы яны рэалізавалі свае таленты, іх творчасць збліжае нашы народы. З асаблівай павагай аўтар ставіцца і да добрых сяброў беларускай літаратуры ў Туркменістане Агагельды Аланазарава, Атаджана Тагана, Какалы Бердыева. Словы ўдзячнасці гучаць і ў адрас перакладчыцкай працы народных паэтаў Туркменістана Керыма Курбаньяпева і Каюма Тангрыкуліева.

Да агульнай карціны “Літаратурнага пабрацімства” не-

абходна дадаць шматколерны фарбаў з творчых здабыткаў дзіцячых туркменскіх пісьменнікаў. У розныя гады ў Беларусі выходзілі кніжкі, адрасаваныя юным чытачам: Берды Кербабаява, Ганны Кавусавай, Каюма Тангрыкуліева, Нуры Байрамава, Курбана Чаліева, Агагельды Аланазарава. “Кветкі Каракумаў” – так называецца анталогія туркменскай дзіцячай літаратуры, што выйшла ў Мінску (1990). І пра перакладчыкаў, і пра зборнікі, дзе, як яны выходзілі – распавядае ў сваёй кнізе цікавы да творчасці сяброў даследчык.

У кнізе шмат імёнаў знакамітых людзей, чые творчыя, а ў каго й жыццёвыя шляхі-дарогі неяк спалучаны з туркменскай зямлёй: Максім Танк, Любоў Філімонава, Любоў Турбіна, Аляксандр Адамовіч, Браніслаў Спрычан, Мікола Чарняўскі, Янка Сіпакоў, Аляксандр Бадак... Аўтары адзінадушныя ў прызнанні: пакінуты ў іх памяці след ад знаёмства з краем “не заплыве ніякімі пяскамі”. Сапраўды, большую частку Туркменістана займае пустыня Кара-Кум. Той, хто хоць раз яе пабачыў, адчуў яе дыханне, катэгарычна не згодзен з меркаваннем пра нікчэмнасць, мёртвую маўклівасць гэтай часткі зямлі. Вось якое цікавае апісанне пустыні ёсць у кнізе “Літаратурнае пабрацімства”: “Яна і з самалёта выглядае не менш уладарнай. Пляміста-жоўтая, у воспінах белых саланчакоў і таіраў, з перарывістымі выгінамі высохлых рэчышчаў, што нагадваюць арабскія імёны, яна такая ўсеабдымная...”

Хочацца памкнуцца наўздагон за аўтарам гэтых радкоў Алесем Адамовічам і Какалы Бердыевым. Яны ж наводзяць на думку: пустыня – гэта акіян, пустэча ў душах – вось пустыня... Таму Аляксандр Карлюкевіч так самааддана рупіцца сеяць у душах аматараў мастацкай літаратуры і ў бліжым, і ў далёкім замежжы зярняты чалавечнасці, дабрыні. Ён непахісны ў веры, што наладжаныя папярэднікамі літмасты, магчымасці цяперашняй інфапрасторы, не ведаючай геаграфічных перашкод, – усё гэта ўмела спалучаць сучаснікі, каб яшчэ больш зрабіць у творчасці, каб умацоўваць сяброўства. Аўтар зноўку адпраўляе пісьмы ў Туркменістан – з вераю: будзе зваротная сувязь. Мяркуюцца, што адзін са спецыяльных нумароў часопіса перакладной літаратуры “Dünýä edebiyaty” (“Сусветная літаратура”) прадставіць чытачу Туркменістана беларускую літаратуру на мове Махтумкулі.

Філософы кажуць: у тых адносінаў ёсць будучыня, для якіх працываць дарогу нашыя самаадданыя намаганні, сканцэнтраваныя думкі, шчырыя і глыбокія пачуцці... Нястомнымі пошукамі, сэрцам і думкамі сваімі Аляксандр Карлюкевіч, як і ягоныя таленавітыя папярэднікі, безумоўна, збліжае Беларусь і Туркменістан. Плён руслівай працы, клапатліва сабраны ў глыбокую, змястоўную, мудрую кнігу “Літаратурнае пабрацімства” – гэта надзвычай важны этап на шляхах даўняга беларуска-туркменскага літаратурнага пабрацімства.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Слова матчына дадому павядзе

Актывісты суполкі “Уздым” гасцюць у Опсе

У дзейнасці суполкі “Уздым” з Даўгаўпілса прыкметная цяга да лепшых узораў беларускага пісьменства

Кожная беларуская суполка выбірае прыярытэты ў працы. Тое бачна, дарэчы, калі ўважліва чытаць “Голас Радзімы”. Я ж хачу падзяліцца досведам таго, як мы выкарыстоўваем велізарны патэнцыял беларускай літаратуры.

Дзень беларускага пісьменства на Браслаўшчыне

Дзень беларускага пісьменства праходзіў 18 верасня ў аграградку Опса, што ў Браслаўскім раёне Віцебшчыны. У свяце паўдзельнічалі актывісты нашай суполкі Людміла Сінякова, Вольга і Мікола Паўловічы, Зінаіда Сіліня і Айвар Сіліньш, Станіслаў Валодзька, а таксама даўгаўпілскія музыкі Вера Грынберт і Эдуард Зарыньш. У актавай зале Опсаўскай школы выступалі паэты Браслаўшчыны Даніла Воўчык, Вольга Ляснеўская, Святлана Цыўнэль, Алена Радзевіч, Наталія Пушкарэва. Я расказала аб працы нашай суполкі, чытала вершы Паўла Плотнікава і Станіслава Валодзькі, а Вера Грынберт пад акампанімент Эдуарда Зарыньша выканала песні на словы С. Валодзькі. Гучалі беларускія народныя, аўтарскія песні ў выкананні браслаўскага гурта “На панадворку” (мастацкі кіраўнік Марына Шыркевіч): у яго, дарэчы, сёлета 20-я ўгодкі. Гаспадароў і гасцей свята ўітала старшыня Браслаўскага райсавета Ніна Пучынская, у зале была і Антаніна Абалевіч, кіраўніца

аддзела па ідэалагічнай рабоце, культуры і справах моладзі райвыканкама. У фае разгарнулася выстава кніг паэтаў літаб’яднання “Ветразь надзеі” Браслаўшчыны і даўгаўпілскіх літаратараў.

Мы наведалі музей літаратуры, створаны пры мясцовай школе. Разглядалі там стэнды са здымкамі, біяграфіямі тых пісьменнікаў, што

Вечарына ў Даўгаўпілсе да 125-х угодкаў М. Багдановіча

маюць на Браслаўшчыне родавыя карані, кнігі з іх аўтографамі, у тым ліку і нашага сябра, даўгаўпілскага паэта Зянона Бурага.

Свята прад’южылася ў ДOME культуры: нас гасцінна сустракалі там сябры мясцовай літсуполкі. У сяброўскай бяседазе за кубачкам кавы гучалі вершы, песні, пажаданні. Зінаіда Сіліня выканала песню “Зорка Венера”. Дамовіліся: падобныя сустрэчы будуць мець працяг.

Зорка Венера ўзышла...

Тымі ж днямі ў Малай зале Палаца культуры Даўгаўпілса прайшла ўрачыстасць да 125-х угодкаў Максіма Багдановіча. У канцэрце “Зорка Венера ўзышла над зямлёю”, арганізаваным суполкай “Уздым”, паўдзельнічалі гурт народнай песні “Купалінка” (кіраўнік Вячаслаў Пятроў), танцавальны гурт “Лянок”

праходзяць у беларускіх суполках па ўсёй Латвіі. Мы гаварылі пра жыццёвы і творчы шлях пісьменніка. Вядучыя Зінаіда Сіліня і Валянціна Ліпінская быццам запрасілі ўсіх на адкрыты ўрок у беларускую школу, у якой у ролі вучняў былі Алена Радзівонава і Уладзімір Стасевіч з маладзёжнага крыла “Уздыма”, а я – настаўніцай. Гутарка дапаўнялася выступленнямі: гурты спявалі, танцавалі. Гучалі й вершы Максіма Багдановіча, а таксама песні (вершы Станіслава Валодзькі, музыка Таццяны Піменавай), прысвечаныя класіку. Аповед пра яго творчасць дапоўніла фотапрэзентацыя Таццяны Дзянісавай.

Да свята краянаўца Мікола Паўловіч стварыў выставу, прысвечаную дзейнасці Сяргея Сахарова – цяпер яна дэманструецца ў Цэнтры беларускай культуры. На канцэрце прысутнічаў консул Генконсульства Беларусі Дзмітры Канстанцінаў, кіраўніца Цэнтра беларускай культуры Жанна Раманоўская, нашы сябры з суполкі “Вясёлка” з горада Краслава: старшыня праўлення Святлана Стэльмачонак і яе намеснік Аляксандр Клімаў.

Мы ўдзячны за фінансавую падтрымку праекта Даўгаўпілскай гарадской думе, а таксама Цэнтру беларускай культуры, фірмам, што дапамаглі ўпрыгожыць свята, СМІ, якія праявілі да яго інтарэс.

Людміла Сінякова, старшыня таварыства “Уздым”, г. Даўгаўпілс

ЛІНІЯ ЖЫЦЦЯ

Гульня ў імя дабрыні

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Спачатку яму было смешна, потым падумаў: можна паспрабаваць. Пачаў рабіць арганізацыйныя захады ў 2014-м, і ўрэшце сёлета ў лютым атрымаў пасведчанне аб рэгістрацыі клуба “Росток”. Паводле задумы кіраўніца, ад гэтага “парастка” пойдучу ў рост і добрыя футбалісты, і здаровыя хлопцы, і новыя ідэі. Адным з трэнераў клуба стаў 19-гадовы Давыд Бялецкі, старэйшы сын Юрыя. Хлопец завочна вучыцца на спортфаку ў Брэсцкім дзяржуніверсітэце і паспяхова рыхтуе да гульні каманду. 9 мая клуб паспяхова адыграў першую афіцыйную гульню: з лікам 5:2 перамог каманду Пружанскага раёна. З’яўляюцца і новыя ідэі. Яшчэ летась “Росток” арганізаваў турнір “Усе ў тваіх руках” з удзелам выхаванцаў дзіцячых дамоў з вёсак Дзівін, Быцень і Кобрынскай дзіцячай вёскі. “Былі трэнеры, спарборніцтва, да таго ж мы з хлопцамі неаднаразова

Для хлопчыкаў з Жабінкі вялікі футбол толькі пачынаецца

наведвалі дзіцячыя дамы ў раёне, гулялі з іх выхаванцамі ў футбол, – расказвае Юры. – Потым правялі першы турнір. Дарэчы, гэта вельмі важны для нас кірунак працы. Я сам рос у не лепшай сям’і, а таму з дзяцінства марыў, каб было па-

іншаму. Хочацца, каб і выхаванцы мае гэта разумелі. Помню, была паездка ў адну школу-інтэрнат, у маіх выхаванцаў быў не лепшы настрой. Каб хоць нечым парадаваць дзетак з інтэрната, мае хлопцы кажуць: давайце прайграем ім... І прайгралі, і

не пашкадавалі – бо ўбачылі ў вачах дзяцей шчасце”.

Юры Мікалаевіч марыць стварыць у Жабінцы і футбольны цэнтр для дзяцей-сірот: “Гэта бачыцца як тэрыторыя, дзе стаяць дамы для некалькіх прыёмных сем’яў, пры іх – інфраструктура для трэніровак. Як вядома, у дзяцей-сірот не заўсёды ёсць магчымасць рэалізаваць сябе, свае здольнасці. Важна, каб побач быў чалавек, які накіруе, дапаможа... Звычайна тым займаюцца бацькі. Мне й самому вельмі хочацца, каб мае дзеці знайшлі сваё месца ў жыцці. І ўсё, што ад мяне залежыць, стараюся для таго рабіць. А сіроты? Я не хачу і не магу заставацца ўбакі. Не ведаю, ці ўдасца мне гэта зрабіць, але рухаць праект будзем”.

Спадзяюся, усё ў яго атрымаецца. Як вядома, беларусы – людзі добрыя і спагадныя. Ну і футбольных фанатаў у нас дастаткова, а гэта – змагары за ідэю. А сам Юры ўжо ідзе да мэты. Так, з 13 чэрвеня па 10

ТВОРЧАСЦЬ

Шанец для таленавітых

Рыгор Арэшка

Маладыя літаратары ад 18 да 30 гадоў могуць паўдзельнічаць у міжнародным літаратурным конкурсе “Першацвет”, які ў Беларусі праводзіцца ўпершыню

Конкурс літаратараў будзе штогадовым і, лічаць арганізатары (Міністэрства інфармацыі, рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова “Выдавецкі дом “Звязда”, выдавецкае прадпрыемства “Мастацкая літаратура”), дапаможа адкрываць новых таленавітых аўтараў. Ужо ідзе першы прыём твораў. Пра тонкасці справы можна больш даведацца на сайце Мінінфармацыі. У бліц-інтэрв’ю для партала <http://sozvuchie.by/>, які прысвечаны літаратуры і публіцыстыцы краін Садружнасці Незалежных Дзяржаў, галоўны рэдактар часопіса “Малодосць” Святлана Дзянісава сцвярджае: “Сам факт аб’яўлення такога конкурсу павінен пераканаць маладога літаратара: напісанае варта паказаць прафесіяналам, а не толькі сябрам і родным”.

Што важна: у конкурсе могуць паўдзельнічаць таксама і замежныя грамадзяне. На конкурс прымаюцца паэтычныя і празічныя творы, якія не публікаваліся раней і не ўдзельнічалі ў іншых конкурсах. Аб’ём твора пры тым не павінен перавышаць трох аўтарскіх аркушаў. Кожны ўдзельнік конкурсу мае права накіраваць арганізатарам толькі адзін твор на рускай альбо на беларускай мове. Іх разгледзіць экспертны савет. Аўтараў дзесяці паэтычных і дзесяці празічных твораў, якія набралі найбольшую колькасць балаў, ён прызнае пераможцамі конкурсу.

Не спазніцеся: матэрыялы прымаюцца ў электронным выглядзе па адрасе projects.viazda@gmail.com з 1 сакавіка па 30 кастрычніка ўключна.